

Werkgroep EMD & SO 20 april 2018

Deelnemers:

Cuijpers	Christian	Creg
Van Bossuyt	Michaël	Febeliec
De Wispelaere	Bram	Edf Luminus
Aertsens	Walter	Infrabel
Der Kinderen	Eric	Engie
Coppin	Xavier	Engie
<i>Schjelderup</i>	<i>Ina</i>	<i>RWE</i>
Leroy	Nicolas	Edora
Robbelein	Jo	FOD
Selderslaghs	Katrien	FOD
Carton	Filip	Elia, voorzitter van de WG
Malfliet	Bernard	Elia, secretaris van de WG
Van den waeyenberg	Sofie	Elia
Van Meirhaeghe	Peter	Elia

Filip Carton geeft een korte inleiding

Stand van zaken NC ER toepassing in België

Peter Van Meirhaeghe licht een aantal topics toe inzake de emergency & restoration network code (NCER)

Febeliec vraagt of alle aspecten rond marktwerking in emergency ook hier behandeld wordt. Elia antwoordt dat dit later inderdaad ter sprake zal komen. Infrabel geeft aan dat dit ook reeds ter sprake kwam rondom het technisch reglement. Elia antwoordt dat op internationaal vlak we nog niet zo ver staan zodat we dit pas later op de agenda kunnen plaatsen in het kader van de NCER.

Febeliec vraagt of aanbieders van demand response units aangesloten in distributienetten ook een SGU zijn. Elia zal dit nogmaals juridisch laten checken en zal klaarheid scheppen over rechten en plichten van dergelijke units. Voor Engie zijn demand response units, voor zover ze via een aggregator gaan, een SGU.

Op vraag van Febeliec bevestigt Elia dat CDS van Type C en D, binnen een transmission connected CDS, zeker SGU zijn.

Op vraag van Febeliec bevestigt Elia dat batterijen die dienen als backup voor industriële sites, een specifieke approach kunnen krijgen in het kader van NCER. Voor de preciese bepaling van dergelijke opslagsystemen verwijzen we naar de NC RfG art 3.2 en naar de Storage Connection Requirements §2.

Infrabel vermeldt dat een aantal uitzonderingen al voorzien zijn in het document "general requirements for storage". Febeliec geeft aan dat dit document geen enkele legale basis heeft.

Om de discussie samen te vatten, voor Elia is het belangrijk om vast te leggen welke SGU we willen aansturen en welke niet. En dat is een belangrijk onderwerp voor vandaag.

Op vraag van Febeliec en Engie, antwoordt Elia dat de lijsten van SGUs geïdentificeerd in het kader van het System Defence Plan (SDP) art 11.4c en SGU geïdentificeerd in het kader van het Restoration Plan (RP) art 23.4c nominatief zijn. Deze lijsten zullen ter goedkeuring bij de CREG (of een andere entiteit) worden ingediend (NCER art 4.2). Deze lijsten zullen echter niet publiek geconsulteerd

worden (NCER art 7.1). De betrokkenen zullen door Elia wel op de hoogte worden gebracht dat ze in de lijst(en) werden opgenomen.

Engie gaat niet akkoord dat de high priority (HP) SGU een deelverzameling is van de lijst van SGU vermeld in NCER art 2. Er zijn vitale installaties die geen SGU zijn maar toch significant (kazernes, koninklijk paleis, luchthaven, Seveso, ...). Volgens Elia zijn de HP SGU voor het SDP (art 11.4d) en RP (art 23.4d) wel deelverzamelingen van de lijst van SGU uit art 2. Elia zal dit nogmaals juridisch laten checken.

Elia licht toe dat het Federaal Technisch Reglement (FTR) art 312 §7 een lijst bevat van prioritaire netverbindingen die, indien ze door toepassing van het afschakelplan werden afgeschakeld, zo snel mogelijk moeten hervoeed worden. Vanuit Elia's standpunt kunnen deze prioritaire netverbindingen echter niet in een van de lijsten van HP SGU worden opgenomen, omdat ze niet tot de lijst van SGUs uit NCER art 2 behoren. Zoals hierboven vermeld zal Elia dit nogmaals juridisch laten checken.

In geval van schaarste kunnen de ministers bevoegd voor Economie en Energie bijkomende netverbindingen bepalen die met prioriteit moeten worden hervoeed.

Elia verduidelijkt dat de lijst met prioritaire netverbindingen uit het FTR zal behouden blijven en dat er daarnaast lijsten zullen gedefinieerd worden met high priority SGU voor het SDP en RP zoals gespecificeerd in de NCER.

CREG vraagt de definitie van de SGU. Deze definitie staat niet in NCER. Febeliec antwoordt dat SGU gedefinieerd zijn in RfG NC en DC NC. Infrabel vraagt of het niet beter zou zijn om SGU ook te definiëren in het technisch reglement (FTR). Volgens hem moet de Europese richtlijn vertaald worden in een federale wettekst. Elia verklaart dat ze in het kader van NCER (art. 4.2(c-d)) een lijst zal maken van SGUs die nadien door de competente autoriteit zal goed- of afgekeurd worden.

Infrabel vraagt wie Elia gaat contacteren voor eenheden die niet aangesloten zijn op het transmissienet. Elia antwoordt dat de productiecentrale zelf gecontacteerd wordt in het kader van emergency & restoration, tenzij hierover op voorhand andere praktische modaliteiten zijn afgesproken tussen Elia en de SGU.

Op vraag van Febeliec verduidelijkt Elia dat de rol van aggregatoren in de regels van de verschillende ondersteunende diensten behandeld zal worden.

Infrabel vraagt of het principe behouden blijft dat alle netgebruikers die rechtstreeks op het transmissienet zijn aangesloten niet afgeschakeld worden. Elia antwoordt dat het ministerieel besluit dat dit vastlegt niet zal aangepast worden, tenzij zou blijken dat het MB niet toestaat om de verplichte 45% load af te schakelen.

EDF geeft aan dat er vandaag geen verplichting bestaat tot regelen boven 50.2 Hz. In principe geven hun eenheden enkel het gecontracteerde vermogen FCR en daarbuiten blokkeert de regeling. Elia verduidelijkt dat op dit moment we vooral een as-is willen maken om daarna eventueel maatregelen voor te stellen ten einde een minimale controle van overfrequency te garanderen overeenkomstig internationale afspraken, en dus eventueel een afschakelplan van generatoren.

EDF is eventueel bereid om Pf regelingen op centrales aan te passen maar hier zijn kosten aan verbonden die op een of andere wijze door de gemeenschap gedragen zouden moeten worden.

Op vraag van Engie gaat Elia akkoord om de vragen die we vandaag stellen te formaliseren op een vragenlijst die we zullen rondsturen tegen begin Mei.

Infrabel vraagt of een manuele actie mogelijk is na plots fenomeen. Elia antwoordt met als voorbeeld een pyloonincident dat een plots fenomeen is en waarna mogelijke manuele acties zullen uitgevoerd worden.

Febeliec vraagt wat we moeten verstaan onder het beschikbaar maken van active power voor afnemers. Elia zal dit verduidelijken.

Verder vraagt Febeliec dat Elia verduidelijkt dat alle acties onder emergency geen balancing acties zijn maar system defense acties. Dit is nodig om te vermijden dat de betrokken grid user gediskwalificeerd wordt voor strategische reserve.

Febeliec vraagt om te verduidelijken voor aggregatoren wat er verstaan wordt onder “alles” activeren (NCER art 21.1 - 21.3). Is dit het geaggregeerd volume of alle klanten die op dat moment geactiveerd kunnen worden (dus wellicht een hoger volume, maar misschien voor een kortere periode, vooral voor batterijen). Elia zal dit onderzoeken.

Wat betreft HVDC is er een afspraak voor wederzijdse hulp voor zover de control area aan de andere zijde in staat is om te helpen.

Engie vraagt of signalen rechtstreeks naar centrales gestuurd worden. Elia geeft aan dat dit in overleg met de BRP wordt beslist, dit kan rechtstreeks of via de controlezaal van de BRP.

Infrabel vraagt of de huidige communicatiekanalen voor schaarste gebruikt zullen worden. Elia bevestigt dat maar daarboven is er ook de rechtstreekse SCADA-to-SCADA communicatie in dit verband.

Febeliec vraagt of het signaal “Black-out Elia” enkel uitgestuurd wordt bij een black-out in België of ook elders in Europa. Elia antwoordt dat dit enkel uitgestuurd wordt als er een black-out is in België.

EDF heeft bedenkingen bij het concept “service provider” in het kader van DSP als hier geen vergoeding tegenover staat. Elia zal verduidelijken welke tarieven van toepassing zouden kunnen zijn voor de DSP. EDF denkt dat als BSP automatisch ook DSP wordt dat dit moet meegenomen worden in de vergoeding voor de BSP. Elia verduidelijkt dat acties uit het System Defense Plan dienen om verdere escalatie (die mogelijk tot een black-out kunnen leiden) te vermijden. Aangezien er alleen maar winnaars zijn indien een black-out kan vermeden worden, gaat Elia uit van het principe dat ze zonder vergoeding moet kunnen rekenen op de uitvoering van defense acties. Elia benadrukt dat deze acties slechts uiterst zelden voorkomen.

Op vraag van CREG verduidelijkt Elia dat alle posten aangepast worden voor een autonomie van minimaal 24 uur. Hoelang de post maximaal autonoom kan blijven hangt af van de brandstoftanks. Het heropbouwplan heeft als ambitie dat alle posten terug spanning hebben binnen 24 uur.

Febeliec vraagt waar de RSP vermeld staan in het FTR om een contract te kunnen afsluiten. Elia geeft aan dat het hier gaat om de black-start dienst zoals op dit moment voorzien is in het FTR. Voor Febeliec is de RSP ruimer dan black-start. ELIA bevestigt dat dit zo is: in het nieuwe voorstel van het FTR is deze ruimere definitie ook geïntegreerd, maar in het huidige FTR wordt binnen de ondersteunende diensten enkel over black start gesproken.

CREG vraagt hoe Elia gaat omgaan met eilandbedrijf. Elia zal dit nog verder onderzoeken. Dit is een belangrijk element van de lopende studies.

Engie vraagt hoe het zit met communicatie tijdens een black-out. Elia moet dit nog verder uitklaren. Voor EDF kan je er niet van uitgaan dat alle producenten nog kunnen communiceren onafhankelijk van een telecom provider. Elia benadrukt dat de NCER art 41 verplichtingen m.b.t. communicatie systemen oplegt aan de SGUs en RSPs. Elia zal in de komende periode conform NCER art 41, de technische eisen meedelen voor spraakcommunicatiesystemen.

Engie denkt dat de market rules bij restoration besproken moet worden met market experts. Febeliec denkt dat ook de financiële markten hier input kunnen geven.

Benchmarking andere landen

Op vraag van EDF bevestigt Elia dat de landen waar de services mandatory zijn deze ook niet vergoed worden.

EDF vraagt over welke eenheden het gaat in Frankrijk. Het gaat inderdaad vooral over nucleaire eenheden, maar alle eenheden boven 40 MW moeten kunnen werken op house load (islanding). Enkel de nucleaire eenheden dienen in staat te zijn tot black start, waarvoor meestal een beroep wordt gedaan op een waterkrachtcentrale of een thermische centrale die zich buiten de nucleaire site bevindt. De netbeheerder voorziet een netverbinding om de blackstart centrale met de nucleaire site te verbinden.

EDF vraagt naar de mogelijkheid van decommissioned eenheden om RSP te zijn. Elia antwoordt dat inderdaad in Duitsland sommige eenheden in dienst worden gehouden voor black start capability zonder te draaien in normale uitbating. In tegenstelling tot de overwegend geobserveerde lange contractduur voor blackstartdiensten, is in dit geval het black start contract van kortere duur om een frequente herziening van de nood toe te laten.

FOD vraagt hoe het principe van tendering werkt met lange termijn contracten. Elia antwoordt dat inderdaad in Nederland black-start wordt gecontracteerd voor een lange periode (10 jaar) via een tender. De investeringen nodig om een productie eenheid uit te rusten met black start voorzieningen, dienen bij voorkeur over een lange periode te worden afgeschreven.

Timing

Er zal een bijkomende vergadering rond markten gepland worden op 14 juni 2018 om 11h.

Volgende user groups daarna zijn 26-6 en 18-9 en behandelen verder de topics rond NCER

De publieke consultatie over NCER start op 1 oktober en loopt zes weken.